Mae Brechu yn achub bywydau
Vaccination saves lives

GIG CYMRU
NHS WALES
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Public Health Wales

Beth allai ddigwydd ar ôl i'ch plentyn gael brechlyn

Am y daflen hon

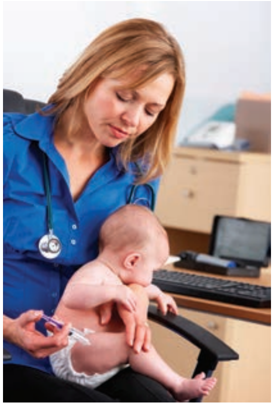

Rydych chi wedi cael y daflen hon oherwydd bod eich plentyn wedi cael **brechlyn.**

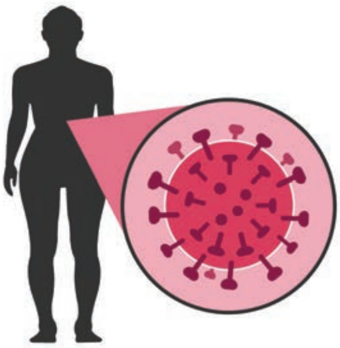

Mae **brechlyn** yn feddyginiaeth sy'n helpu i'ch cadw chi'n ddiogel rhag mynd yn sâl.

Mae'r daflen hon yn esbonio’r pethau y gallai eich plentyn eu profi ar ôl cael brechlyn ar gyfer:

- Llid yr ymennydd.
- Rotafeirws.
- MMRV.
- Y ffliw.

Sgil-effeithiau

Sgil-effeithiau yw pethau a allai ddigwydd i'ch plentyn ar ôl iddo gael brechlyn.

Nid yw'r rhan fwyaf o fabanod yn cael sgil-effeithiau.

Gallai eich plentyn fod ychydig yn ofidus ar ôl iddo gael y brechlyn.

Efallai y bydd yn crio/llefain ychydig.

Ni ddylai'r sgil-effeithiau bara am fwy na 1 neu 2 ddiwrnod.

Mae'r sgil-effeithiau cyffredin yn cynnwys braich neu goes goch neu wedi chwyddo yn yr ardal lle cafodd y pigiad.

Neu efallai y bydd lwmp bach.

Mae'r sgil-effeithiau cyffredin eraill y gallai plant hŷn eu profi ar ôl cael brechlyn yn cynnwys:

- Tymheredd uchel sy'n uwch na 38 gradd ar thermomedr.

- Teimlo'n flinedig iawn.

- Poenau yn ei gorff.

- Cur pen/pen tost.

- Dim awydd bwyd.

Os oes gan eich plentyn dwymyn/gwres ar ôl cael brechlyn

Twymyn (gwres) yw pan fydd gennych dymheredd uchel sy’n 38 gradd neu’n uwch ar thermomedr.

Os oes gan eich plentyn unrhyw un o'r pethau canlynol dylech fesur ei dymheredd:

- Mae wyneb eich plentyn yn teimlo'n boeth pan rydych chi'n ei gyffwrdd.

- Bochau coch.

Gallwch roi parasetamol i’ch plentyn os oes ganddo dwymyn neu os nad yw’n teimlo’n dda.

Cofiwch ddarllen y cyfarwyddiadau ar y pecyn.

Mae meddyginiaeth o'r enw aspirin sy'n debyg i barasetamol.

Peidiwch â rhoi aspirin i'ch plentyn. Ni ddylai plant dan 16 oed gymryd aspirin.

Beth i'w wneud os oes gan eich plentyn dwymyn (gwres):

- Gwneud yn siŵr nad yw eich plentyn yn gwisgo gormod o ddillad.

- Peidio â gorchuddio'ch plentyn â llawer o flancedi.

- Gwneud yn siŵr bod gan eich plentyn ddigon i'w yfed.

  Efallai y bydd angen roi llaeth i fabanod yn amlach.

Peidiwch â gwneud y canlynol:

- Rhoi eich plentyn yn y bath neu ei ymolchi

neu

- Chwythu ffan arno.

Pryd y dylech siarad â meddyg

Ffoniwch eich meddyg ar unwaith os:

- Oes gan eich plentyn dymheredd o 39 gradd neu uwch

Neu

- Os yw eich plentyn yn cael ffit neu drawiad.

  Gallai rhywun sy'n cael ffit neu drawiad syrthio i'r llawr a dechrau ysgwyd a siglo ei gorff.

Os yw eich practis meddygon teulu ar gau ac mae eich plentyn yn ddifrifol wael, dylech:

- Ffonio GIG **111** Cymru

Neu

- Fynd i'r **Adran Damweiniau ac Achosion Brys** yn yr ysbyty. Neu **A&E** yn fyr yn Saesneg.

Ar ôl cael y brechlyn Llid yr Ymennydd B

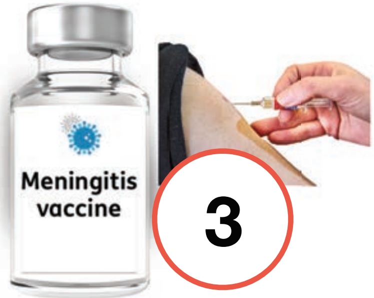

Mae’r brechlyn Llid yr Ymennydd B yn cael ei roi i'ch plentyn trwy 3 phigiad.

Rhoddir y pigiad cyntaf pan fydd y babi yn 8 wythnos oed.

Rhoddir yr ail bigiad i'r babi yn 12 wythnos oed.

Rhoddir y trydydd pigiad i'r babi pan fydd yn 1 oed.

Pan fydd eich plentyn wedi cael y 3 phigiad bydd wedi’i amddiffyn gan y brechlyn.

Mae llawer o fabanod yn cael twymyn (gwres) ar ôl cael y pigiad cyntaf a’r ail bigiad.

Mae'n syniad da rhoi parasetamol iddynt ar ôl iddynt gael y pigiad.

Bydd hyn yn helpu i'w hatal rhag cael twymyn neu wneud iddynt deimlo ychydig yn well os ydyn nhw'n cael twymyn.

Dos yw faint o feddyginiaeth rydych chi'n ei roi i blentyn.

1 dos o barasetamol yw 2.5ml. Gallwch fesur y dos gan ddefnyddio chwistrell neu lwy feddyginiaeth.

Pan fydd eich baban yn cael y pigiad 1af a'r 2il bigiad dylech roi:

- 1 dos o barasetamol iddo yn syth ar ôl iddo gael y brechlyn.
- 2il ddos 4 i 6 awr ar ôl y dos 1af.
- 3ydd dos 4 i 6 awr ar ôl yr 2il ddos.

Siaradwch â'ch meddyg os yw eich baban yn fach iawn neu os gafodd ei eni'n gynnar.

Bydd yn dweud wrthych y dos cywir o barasetamol i'w roi i'ch plentyn.

Mae eich plentyn yn llai tebygol o gael twymyn ar ôl y 3ydd pigiad.

Nid oes angen i chi roi parasetamol iddo oni bai ei fod yn teimlo'n sâl.

Ar ôl cael y brechlyn rotafeirws

Efallai y bydd eich baban ychydig yn ofidus ar ôl iddo gael y brechlyn rotafeirws.

Mae rhai babanod hefyd yn gwneud pŵ yn aml neu'n cael pŵ mwy rhydd neu feddal.

Sgil-effeithiau anghyffredin

Mae **anghyffredin** yn golygu nad yw'n digwydd i lawer o bobl.

Efallai y bydd gan rai babanod boen bol neu chwydu ar ôl iddynt gael y brechlyn.

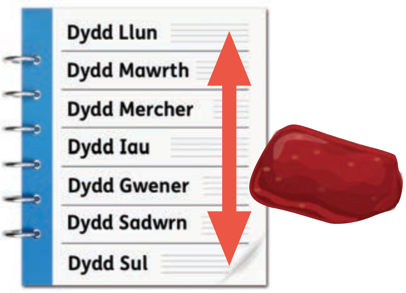

Efallai bydd pŵ eich baban yn edrych ychydig fel jeli coch.

Mae hyn fel arfer yn digwydd o fewn 7 diwrnod o gael y brechlyn.

Os bydd hyn yn digwydd, neu os ydych chi'n poeni, dylech chi:

- Ffonio eich meddyg ar unwaith.

- Ffonio GIG **111** Cymru.

- Fynd i'r Adran Damweiniau ac Achosion Brys yn yr ysbyty. Neu A&E yn fyr yn Saesneg.

Ar ôl cael y brechlyn rhag y frech goch, clwy'r pennau, rwbela a brech yr ieir

Gelwir y brechlyn hwn yn **MMRV** yn fyr.

Efallai na fydd holl sgil-effeithiau'r brechlyn **MMRV** yn digwydd ar yr un pryd.

Efallai y bydd eich plentyn yn profi’r sgil-effeithiau hyn ar ôl 6 i 10 diwrnod:

- Brech.

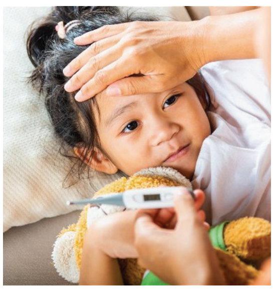

- Tymheredd uchel sy’n uwch na 38 gradd ar thermomedr.

- Dim awydd bwyd.

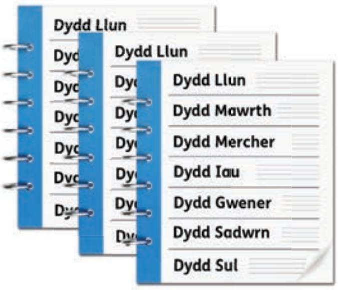

Ar ôl tua 2 i 3 wythnos mae rhai plant yn gallu cael:

- Lympiau yn eu gwddf

a

- Thymheredd uchel sy’n uwch na 38 gradd ar thermomedr.

Efallai y bydd eich plentyn yn cael brech hyd at 6 wythnos ar ôl iddo gael y brechlyn.

Mae hyn yn anghyffredin.
Nid yw'n digwydd i lawer iawn o blant.

Ar ôl cael y brechlyn ffliw

Mae'r rhan fwyaf o blant yn cael y brechlyn ffliw fel chwistrell i fyny eu trwyn.

Gelwir hyn yn **chwistrell trwyn**.

Ar ôl cael y chwistrell trwyn, efallai y bydd trwyn eich plentyn yn rhedeg neu’n teimlo’n llawn am ychydig ddyddiau.

Efallai y bydd eich plentyn hefyd:

- Yn teimlo'n sâl gydag ychydig o dwymyn (gwres).

- Yn cael pen tost/cur pen.

- Dim awydd bwyd.

Nid yw sgil-effeithiau ar ôl cael y chwistrell trwyn yn para'n hir iawn.

Dydyn nhw ddim fel arfer yn gwneud i blant deimlo’n sâl iawn.

Alergeddau

Efallai y bydd gan rai plant alergedd i frechlyn.

Mae adwaith alergaidd fel arfer yn dechrau ychydig funudau ar ôl cael y brechlyn.

Efallai y bydd eich plentyn yn ei chael hi'n anodd anadlu neu efallai y bydd hefyd yn syrthio i'r llawr.

Mae cael adwaith alergaidd yn beth anghyffredin iawn.
Nid oes gan lawer o blant alergedd.

Bydd y nyrs sy’n rhoi'r brechlyn i’ch plentyn wedi cael hyfforddiant arbennig.

Bydd yn gwybod beth i'w wneud ar unwaith os bydd gan eich plentyn alergedd i'r brechlyn.

Rhagor o wybodaeth

Os ydych chi eisiau mwy o wybodaeth am y brechlyn rydych chi’n gallu siarad a’ch meddyg.

Rydych chi’n gallu ffonio GIG 111 Cymru hefyd.

Ffonio 111

Mae'n rhad ac am ddim i ffonio'r rhif hwn.

Rydych chi’n gallu edrych ar wefan Iechyd Cyhoeddus Cymru:

icc.gig.cymru/brechlynnau

Ewch i’r wefan hon i gael gwybod sut mae'r GIG yn defnyddio eich gwybodaeth chi:

111.wales.nhs.uk/amdanomni/eichgwybodaeth

© Iechyd Cyhoeddus Cymru, Rhagfyr 2025
ISBN 978-1-83766-542-6

Easy Read UK